

Jyväskylän kaupungin perusopetuksen

Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien suunnitelma

1.8.2026 alkaen

Sisällys

1. Yleistä	2
2. Tarkoitus ja soveltaminen	2
3. Lainsäädäntö	2
4. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet	3
5. Suhde järjestyssääntöihin ja koulujen toimintaohjeisiin	3
6. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet	3
7. Kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen käyttäminen eri tilanteissa	4
7.1 Kotitehtävät ja työvälineet	5
7.2 Myöhästyminen	5
7.3 Vilppi ja lunttaaminen	5
7.4 Luvattomat poissaolot	6
7.5 Puhelimet ja muut mobiililaitteet	6
7.6 Energiajuomat, virvoitusjuomat, makeiset ja muut vastaavat tuotteet	6
7.7 Luvaton oleskelu ja liikkuminen koulualueen ulkopuolella	7
7.8 Epäasiallinen käyttäytyminen	7
7.9 Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen	8
7.10 Päihteet	8
7.11 Vaaralliset esineet ja aineet	9
7.12 Väkivalta ja kiusaaminen	10
8. Menettelytavat	11
9. Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö	14
10. Seuranta	14

1. Yleistä

Tämä on Jyväskylän kaupungin perusopetuksen koulujen yhteinen kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä ja niihin liittyviä menettelytapoja koskeva suunnitelma.

2. Tarkoitus ja soveltaminen

- Tavoitteena on turvata koulun työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen sekä koulun ja koulumatkojen turvallisuus.
- Tavoitteena on varmistaa opetuksen toimintaperiaatteiden yhdenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimenpiteiden käyttämisessä sekä sitouttaa eri osapuolet sovittuihin toimintatapoihin.
- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä käytettäessä on noudatettava hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin.
- Samanlaisista teoista tulee lähtökohtaisesti tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että aina tehdään tapauskohtaista harkintaa ja otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitystaso. Tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon seuraamusta määrättäessä.
- Määrättävän kasvatuksellisen ja kurinpidollisen toimen sekä turvaamistoimenpiteen tulee olla oikeassa suhteessa oppilaan tekoon.
- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteistä voidaan käyttää, kun oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä tai menettelee vilpillisesti eikä niitä saa käyttää esimerkiksi kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.
- Tämä suunnitelma on voimassa ajan, jonka oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai muuhun toimintaan. Suunnitelmaa sovelletaan näin ollen koulussa tai osallistuttaessa koulun toimintaan koulun ulkopuolella. Suunnitelmaa noudatetaan esimerkiksi luokkaretkillä ja leirikouluissa.

3. Lainsäädäntö

- Kasvatuksellisista ja kurinpidollisista toimista, turvaamistoimista sekä suunnitelmasta säädetään perusopetuslain 29 ja 35 a -36 i §:ssä.
- Perusopetuslain mukaan
 - kasvatuksellisia toimia ovat kasvatustalkot ja siivousvelvoite.
 - kurinpidollisia toimia ovat kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä, jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen.
 - turvaamistoimenpiteitä ovat oppilaan määrääminen poistumaan, luokasta ja tilasta poistaminen, opetukseen osallistumisen epääminen, esineiden ja aineiden haltuunotto sekä tavaroiden tarkastaminen.

- Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien tarkoituksena on epätoivottuun käyttäytymiseen puuttuminen ja sen päättymisen. Tietoisuus seuraamuksista myös osaltaan ennaltaehkäisee epätoivottua käyttäytymistä.
- Turvaamistoimenpiteillä varmistetaan oppilaiden turvallisuus ja opetuksen esteetön sujuminen. Turvaamistoimenpiteet eivät ole kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia ja niitä voidaan käyttää yhdessä tai erillään muista seuraamuksista.

4. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

- Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.
- Oppilaalla on oikeus tulla kohdelluksi tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.
 - Oppilaalla on oikeus opetukseen.
 - Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.
 - Oppilaalla on velvollisuus osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissaoloon.
 - Oppilaalla on velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

5. Suhde järjestyssääntöihin ja koulujen toimintaohjeisiin

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön suhde Jyväskylän kaupungin perusopetuksen koulujen järjestyssääntöihin:

- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia käytettäessä tulee huomioida Jyväskylän kaupungin perusopetuksen koulujen järjestyssäännöt ja niitä täydentävät koulukohtaiset toimintaohjeet.
- Kasvatuksellisilla ja kurinpidollisilla toimilla voidaan puuttua kouluajalla ja koulun toiminnassa tapahtuneeseen opetuksen häiritsemiseen ja koulun järjestyksen rikkomiseen tai vilpilliseen käyttäytymiseen. Kasvatuksellisilla ja kurinpidollisilla toimilla ei voida puuttua oppilaan vapaa-aikaan kuten koulumatkalla sattuneisiin tapahtumiin.
- Toimintaohjeissa mainittujen mahdollisten suositusten vastaisesta käyttäytymisestä ei voida määrätä kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia, vaan vain ehdottomien määräysten rikkomisesta voi seurata kasvatuksellinen tai kurinpidollinen toimi. Suositusten noudattamatta jättämisestä voidaan keskustella oppilaan kanssa ja olla tarvittaessa yhteydessä huoltajaan.

6. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien määrittämisessä koulussa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Oppilaiden käyttäytymiseen puututaan aina ensivaiheessa pedagogisin keinoin esimerkiksi siten, että opettaja tai rehtori keskustelee oppilaan kanssa hyvästä käyttäytymisestä.
- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteinä käytetään vain perusopetuslaissa mainittuja keinoja, eikä koulu voi määrätä lakiin perustumattomia kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia. Kaikki perusopetuslain mukaiset kasvatukselliset ja kurinpidolliset toimet sekä turvaamistoimenpiteet ovat lähtökohtaisesti käytettävissä tekijästä tai teosta tai laiminlyönnistä riippumatta.
- Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimenpiteiden käyttöä harkitaan aina tapauskohtaisesti ja arvioidaan, milloin niiden käyttö on pedagogisesti tai turvallisuuden näkökulmasta perusteltua.
- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia ja turvaamistoimenpiteitä harkittaessa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitystaso.
- Jälki-istunnon, kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen määräämistä alkuopetuksen oppilaalle harkitaan tarkoin. Pedagogiset keinot tai kasvatustalkut ovat monessa tilanteessa toimivampi tapa puuttua oppilaan epäasialliseen tai epätoivottuun käyttäytymiseen.
- Oppilaita kohdellaan hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita noudattaen yhdenvertaisesti ja kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä käytettäessä samanlaisista teoista määrätään lähtökohtaisesti sama seuraamus.
- Sääntöjen rikkomiseen johtaneet tapahtumat ja niiden taustat selvitetään perusteellisesti. Joskus yksittäisen oppilaan tekojen taustalta voi paljastua esimerkiksi pidempiä tapahtumaketjuja tai ristiriitatilanteita, joihin voi liittyä useampia asianosaisia tai avun ja tuen tarvetta.
- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä määrättäessä oppilaan kanssa käydään läpi seuraamuksen määräämiseen johtaneet tapahtumat ja oppilaalle varataan aito mahdollisuus esittää näkemyksensä tapahtuneesta ja määrätystä seuraamuksesta.
- Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää ja heihin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Huoltajia tiedotetaan rikkomuksesta tai laiminlyönnistä, heille varataan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatustalkuteluun ja heitä kuullaan ennen kirjallisesta varoituksesta tai määräaikaisesta erottamisesta päättämistä.

7. Kasvatustalkuteluja ja kurinpitokeinojen käyttäminen eri tilanteissa

Seuraavassa on listattu esimerkkejä erilaisista teoista ja laiminlyönnistä, niiden käsittelystä kouluissa sekä niistä määrättävistä mahdollisista seuraamuksista ja turvaamistoimenpiteistä. Lista ei ole täysin kattava, koska kaikki tilanteet eivät ole ennakoitavissa, jolloin ohjeistusta sovelletaan tilannekohtaisesti. Lisäksi koulut voivat aina käyttää tapauskohtaista harkintaa perustellusta syystä.

7.1 Kotitehtävät ja työvälineet

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä kotitehtävien tekemättä jättäminen tai työvälineiden unohtaminen johtuu.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Oppilasta pyydetään tekemään tekemättä jääneet kotitehtävät ja muistutetaan, että jatkossa tehtävät tulee tehdä aikataulussa ja työvälineet tuoda kouluun.
- Jos oppilaalla on toistuvasti kotitehtävät tekemättä, opettaja tai rehtori voivat määrätä oppilaan tekemään kotitehtävät koulupäivän jälkeen.
- Jos oppilas jättää kotitehtävät tekemättä tai työvälineet kotiin yhden (1) jakson aikana 5 kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas jättää kotitehtävät tekemättä tai työvälineet kotiin yhden (1) jakson aikana 10 kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.

7.2 Myöhästyminen

- Oppilasta ohjataan tulemaan kouluun ajoissa ja noudattamaan lukujärjestystä.
- Kouluilla on toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi (poissaolomalli). Koululäsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti.
- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä myöhästyminen johtuu.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas myöhästyy yhden (1) jakson aikana 5 kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas myöhästyy yhden (1) jakson aikana 10 kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.3 Vilppi ja lunttaaminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää epäiltyä lunttaamista tai muuta vilppiä.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.

- Jos oppilas lunttaa tai tekee muuta vilppiä koulutyössä, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu. Kyseisen kokeen tai muun tuotoksen suoritus hylätään osana arviointia.
- Toistuvasta vilpistä oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Mikäli aiemmat seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.4 Luvattomat poissaolot

- Kouluilla on toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi (poissaolomalli). Koululäsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti.
- Jos oppilaalla on yhden jakson ajalta viitenä päivänä luvattomia poissaoloja, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilaalla on yhden jakson ajalta kymmenenä päivänä luvattomia poissaoloja, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.5 Puhelimet ja muut mobiililaitteet

- Jos oppilas oppitunnilla tai järjestyssääntöjen vastaisesti välitunnilla pitää luvatta esillä tai käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta, laite otetaan haltuun loppukoulupäivän ajaksi.
- Oppilas, joka kieltäytyy luovuttamasta puhelinta tai muuta mobiililaitetta opettajalle, voidaan määrätä poistumaan tilasta ja viimesijaisena keinona poistaa oppilas tilasta, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö oppilaan poistamiseksi on viimesijainen keino.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilas järjestyssääntöjen vastaisesti säilyttää tai käyttää luvatta puhelinta tai muuta mobiililaitetta koulupäivän aikana yhden (1) jakson aikana 5 kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.6 Energiajuomat, virvoitusjuomat, makeiset ja muut vastaavat tuotteet

- Jos oppilas käyttää energiajuomia, ne kerätään pois loppukoulupäivän ajaksi.
- Jos oppilas käyttää järjestyssääntöjen vastaisesti oppitunnilla virvoitusjuomia, makeisia tai muita vastaavia tuotteita, opettaja pyytää ensisijaisesti oppilasta laittamaan ne pois. Jos oppilas ei tottele, opettaja pyytää oppilasta antamaan ne opettajalle.

- Mikäli oppilas kieltäytyy luovuttamasta näitä tuotteita, oppilas voidaan määrätä poistumaan tilasta ja viimesijaisena keinona poistaa oppilas tilasta, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö oppilaan poistamiseksi on viimesijainen keino.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilas käyttää yhden (1) jakson aikana 5 kertaa järjestyssääntöjen vastaisesti energijuomia, virvoitusjuomia, makeisia tai muita vastaavia tuotteita, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas käyttää yhden (1) jakson aikana 10 kertaa järjestyssääntöjen vastaisesti energijuomia, virvoitusjuomia, makeisia tai muita vastaavia tuotteita, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.7 Luvaton oleskelu ja liikkuminen koulualueen ulkopuolella

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa tapahtuneesta.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas yhden (1) jakson aikana poistuu järjestyssääntöjen vastaisesti koulun alueelta, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas yhden (1) jakson aikana toistuvasti poistuu järjestyssääntöjen vastaisesti koulun alueelta, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Mikäli aiemmat seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.8 Epäasiallinen käyttäytyminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa tapahtuneesta.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas käyttäytyy toistuvasti epäasiallisesti, pidetään oppilaalle kasvatuskeskustelu. Oppilaalle voidaan myös määrätä jälki-istunto.
- Epäasiallisesti käyttäytyvä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus

tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.

- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

7.9 Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa tapahtuneesta.
- Oppilas määrätään puhdistamaan tai järjestämään sotkemansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuus tai tila.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan ja huoltajalle ilmoitetaan omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas on tahallaan rikkonut, vahingoittanut tai sotkenut omaisuutta, pidetään oppilaalle kasvatuskeskustelu. Oppilaalle voidaan myös määrätä jälki-istunto.
- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Tarvittaessa opetuksen järjestäjä ja huoltaja sopivat vahingonkorvauksesta. Opetuksen järjestäjä voi nostaa vahingonkorvauskanteen tuomioistuimessa.
- Jos oppilas on aiheuttanut vahingon toisen oppilaan omaisuudelle, koulu voi ohjata oppilaat huoltajineen sopimaan keskenään vahingonkorvauksesta.

7.10 Päihteet

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa tupakkatuotteet, nikotiinituotteet, vape, alkoholi, huumeet tai muut päihdyttävät aineet haltuun oppilaalta.
- Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää huumaavien aineiden ja alkoholin haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus niiden haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Jos tupakkatuotteita, nikotiinituotteita tai vapea käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus niiden haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa alkoholin ja huumaavien aineiden haltuun ottamiseksi, jos hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta niitä

tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. (Katso Luku 8 Menettelytavat: Esineiden tai aineiden haltuunotto ja Tavaroiden tarkastaminen)

- Jos oppilaan hallussa on huumeita tai muutoin asiaan liittyen tilanne on vakava, tehdään ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun.
- Opettaja on yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy tupakkatuotteita, nikotiinituotteita, vape, alkoholia tai muita huumaavia aineita.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilaan hallussa on kouluaikana alkoholia, tupakkatuotteita, nikotiinituotteita, vape tai muita päihdyttäviä aineita tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto. Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus tai määräaikaan erottaminen voi tulla harkittavaksi.
- Jos oppilaan hallussa on kouluaikana huumaavia aineita tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, ollaan yhteydessä poliisiin ja lastensuojeluviranomaiseen. Lisäksi oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu, jälki-istunto tai kirjallinen varoitus. Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrätyistä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikaan erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.

7.11 Vaaralliset esineet ja aineet

- Akuuteissa tilanteissa, jos oppilas uhkaa teräaseella tai muulla vaarallisella esineellä tai aineella tai muutoin vakavissa tilanteissa, ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin.
- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa teräase, kuten puukko tai muun vaarallinen esine tai aine haltuun oppilaalta.
- Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä tai ottamalla pois vaarallinen esine tai aine, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaissa säädettyä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa, teräaseen, kuten puukon tai muun vaarallisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jos esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. (Katso Luku 8 Menettelytavat: Esineiden tai aineiden haltuunotto ja Tavaroiden tarkastaminen)

- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy teräase kuten puukko tai muita vaarallisia esineitä tai aineita.
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus lastensuojeluun.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas tuo kouluun teräaseen, kuten puukon, tai muun vaarallisen esineen tai aineen, oppilaalle määrätään kasvatustieteiden tai jälki-istunto.
- Vakavassa yksittäisessä tilanteessa tai toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrätystä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.

7.12 Väkivalta ja kiusaaminen

- Akuuteissa väkivaltatilanteissa ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin.
- Väkivaltaisesti käyttäytyvä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaisissa säädettyinä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
- Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.
- Opettaja keskustelelee oppilaan kanssa kiusaamisesta ja väkivallasta ja selvittää tapahtunutta.
- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan.

- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Väkivallasta, kuten lyömisestä, potkimisesta, tönimisestä tai nimittelystä ja kiusaamisesta, määrätään kasvatustalkuttelu tai jälki-istunto.
- Vakavasta yksittäisestä teosta tai toistuvista teoista, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, oppilaalle määrätään kirjallinen varoitus.
- Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrättyistä kurinpidollisista toimista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpidollinen toimi.

8. Menettelytavat

Kasvatustalkuttelu

- Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Kasvatustalkutuksen määrää opettaja tai rehtori.
- Huoltajalle varataan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatustalkutteluun.
- Kasvatustalkutuksesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Kasvatustalkuttelu kirjataan.
- Kasvatustalkutusten käytännön järjestelyistä määrätään järjestyssääntöjen koulukohtaisissa toimintaohjeissa.

Siivousvelvoite

- Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Siivousvelvoitteen päättää opettaja tai rehtori.
- Jos oppilaalle määrätään siivousvelvoite ja tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä ilmoitetaan huoltajalle.

Kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä

- Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Kotitehtävien tekemisestä työpäivän jälkeen päättää opettaja tai rehtori.
- Kotitehtävien teettämisestä työpäivän jälkeen ilmoitetaan huoltajalle.
- Kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä kirjataan.

Jälki-istunto

- Oppilasta kuullaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Jälki-istunnon määrää opettaja tai rehtori.
- Jälki-istunnosta ilmoitetaan huoltajalle.
- Jälki-istunto kirjataan.
- Jälki-istuntojen käytännön järjestelyistä määrätään järjestyssääntöjen koulukohtaisissa toimintaohjeissa.

Kirjallinen varoitus

- Oppilasta kuullaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Ennen kirjallisesta varoituksesta päättämistä varataan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.
- Kirjallisesta varoituksesta päättää rehtori.
- Kirjallisesta varoituksesta annetaan päätös.
- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito.

Määräaikainen erottaminen

- Oppilasta kuullaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Ennen määräaikaisesta erottamisesta päättämistä varataan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.
- Määräaikaisesta erottamisesta päättää sivistyslautakunta.
- Määräaikaisesta erottamisesta annetaan päätös.
- Määräajaksi erotetun oppilaan opetus järjestetään siten, että tämä ei jää opinnoissaan jälkeen. Oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.
- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito.

Oppilaan määrääminen poistumaan

- Oppilaan määrää poistumaan opettaja tai rehtori.
- Oppilaalle järjestetään tämän ikä ja kehitystaso huomioon ottaen riittävä valvonta.
- Oppilaan määräämisestä poistumaan ilmoitetaan huoltajalle.
- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito.
- Oppilaan määrääminen poistumaan kirjataan.

Oppilaan poistaminen luokasta tai tilasta

- Oppilaan voi poistaa luokasta tai tilasta opettaja tai rehtori.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi

välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
- Oppilaan poistamisesta luokasta tai tilasta ilmoitetaan huoltajalle.
- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito.
- Luokasta tai tilasta poistaminen kirjataan.

Opetukseen osallistumisen epääminen

- Opetuksen epäämisestä päättää rehtori.
- Opetuksen epäämisestä ilmoitetaan huoltajalle ja tarvittaessa lastensuojeluun.
- Oppilas ohjataan valvotusti pois koulualueelta.
- Epäämisen aikana oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa.
- Oppilaan tarvitsema tuki opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa suunnitellaan tarvittaessa yhteistyössä opiskeluhoillon kanssa.
- Opetuksen epääminen kirjataan.

Esineiden tai aineiden haltuunotto

- Rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.
- Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
- Esineiden ja aineiden haltuun ottamisesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Oppilaalta haltuun otettu häiritsevä esine tai aine luovutetaan oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle työpäivän päättyessä.
- Oppilaalta haltuun otettu tupakkatuote, alkoholi, teräase tai muu vaarallinen esine tai aine luovutetaan huoltajalle mahdollisimman pian.
- Vaaralliset esineet ja aineet, joita huoltajalla ei ole oikeutta pitää hallussa, luovutetaan poliisille. Huumeet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimet sekä räjähteet luovutetaan aina välittömästi poliisille.
- Ennen luovuttamista esine tai aine säilytetään lukitussa tilassa.
- Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se hävitetään.

- Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen kirjataan.

Tavaroiden tarkastaminen

- Rehtorilla tai opettajalla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä.
- Oppilaalle ilmoitetaan tarkastuksen syy.
- Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Tavaroiden tarkastaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteellä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.
- Tavaroiden tarkastamisesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Tavaroiden tarkastaminen kirjataan.

9. Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö

- Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kasvatuksellisista ja kurinpidollisesti toimista sekä turvaamistoimenpiteistä tiedotetaan koulun henkilökuntaa, oppilaita ja huoltajia.
- Uusi henkilökunta perehdytetään ja suunnitelma käydään lukuvuoden alussa läpi henkilökunnan kanssa.
- Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia määrättäessä.
- Koulu tekee yhteistyötä eri viranomaistahojen kuten opiskeluhoitopalvelujen, lastensuojelun, sosiaalihuollon, nuorisotyön ja poliisin kanssa.

10. Seuranta

- Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä seuraa kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien suunnitelmaa ja niihin liittyvien menettelytapojen toteutumista ja vaikuttavuutta lukuvuosittain yhteistyössä kasvun ja oppimisen turvallisuustyöryhmän kanssa.